Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 września 2025 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Konwencja wykonawcza do układu z Schengen – Artykuł 54 – Artykuł 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej – Zasada ne bis in idem – Pojęcie „tego samego czynu” – Skazanie w państwie członkowskim członka związku terrorystycznego za uczestnictwo w tym związku w celu przygotowania aktu terrorystycznego – Ściganie w innym państwie członkowskim z powodu tych samych aktów terrorystycznych

W sprawie C-802/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Audiencia Nacional (sąd centralny, Hiszpania) postanowieniem z dnia 4 grudnia 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 grudnia 2023 r., w postępowaniu karnym przeciwko

MSIG,

przy udziale:

Ministerio Fiscal,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: F. Biltgen, prezes izby, T. von Danwitz (sprawozdawca), wiceprezes Trybunału, A. Kumin, I. Ziemele i S. Gervasoni, sędziowie,

rzecznik generalny: D. Spielmann,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu Ministerio Fiscal – C. García-Berro Montilla, fiscal,

– w imieniu rządu hiszpańskiego – A. Gavela Llopis, w charakterze pełnomocnika,

– w imieniu rządu węgierskiego – Zs. Biró-Tóth oraz M.Z. Fehér, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: hiszpański.

– w imieniu Komisji Europejskiej – J. Baquero Cruz oraz I. Zaloguin, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. 2000, L 239, s. 19), podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r. (zwanej dalej „KWUS”) w świetle art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „Kartą”).

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko MSIG w związku z przestępstwami zniszczenia mienia o charakterze terrorystycznym, usiłowań zabójstwa o charakterze terrorystycznym oraz uszkodzenia ciała.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 54 KWUS, który znajduje się w rozdziale 3, zatytułowanym „Stosowanie zasady ne bis in idem”, tytułu III tej konwencji, stanowi:

„Osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku na obszarze jednej umawiającej się strony, nie może być ścigana na obszarze innej umawiającej się strony za ten sam czyn, pod warunkiem że została nałożona i wykonana kara [, w przypadku skazania, kara została wykonana] lub jest ona w trakcie wykonywania, lub nie może być już wykonana na mocy przepisów prawnych skazującej umawiającej się strony”.

Prawo hiszpańskie

Ustawa organiczna 7/2014

4 Zgodnie z art. 14 Ley Orgánica 7/2014, sobre intercambio de información de antecedentes penales y consideración de resoluciones judiciales penales en la Unión Europea (ustawy organicznej 7/2014 o wymianie informacji z rejestrów karnych i uwzględnianiu wyroków skazujących

pomiędzy państwami członkowskimi Unii Europejskiej) z dnia 12 listopada 2014 r. (BOE nr 275 z dnia 13 listopada 2014 r., s. 93204), w brzmieniu obowiązującym w dniu złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym (zwanej dalej „ustawą organiczną 7/2014”):

„1. Skutki prawne wcześniejszego prawomocnego wyroku skazującego wydanego w innym państwie członkowskim wobec tej samej osoby za inne czyny są równoważne w nowym postępowaniu karnym z tymi, które wynikałyby z tego samego wyroku skazującego, gdyby został wydany w Hiszpanii, o ile spełnione są następujące warunki:

a) wyroki skazujące zostały wydane za czyny podlegające karze zgodnie z hiszpańską ustawą obowiązującą w dniu ich popełnienia;

b) uzyskano wystarczające informacje na temat tych wyroków skazujących dzięki odpowiednim instrumentom wzajemnej pomocy prawnej lub dzięki wymianie informacji pochodzących z rejestru karnego.

2. Bez uszczerbku dla przepisów zawartych w poprzednim ustępie prawomocne wyroki skazujące wydane w innym państwie członkowskim nie mają wpływu na następujące akty i nie mogą prowadzić do ich uchylenia lub ponownego rozpoznania:

a) prawomocne wyroki wydane wcześniej przez sądy hiszpańskie i orzeczenia dotyczące ich wykonania;

b) wyroki skazujące wydane w późniejszych postępowaniach w Hiszpanii, związane z przestępstwami popełnionymi przed wydaniem wyroku skazującego przez sąd innego państwa członkowskiego;

c) postanowienia wydane lub które powinny zostać wydane na podstawie art. 988 akapit trzeci Ley de Enjuiciamiento Criminal (kodeksu postępowania karnego) określające granice wykonywania kar, w tym te, o których mowa w lit. b).

3. Wpisy do rejestru karnego w rejestrze centralnym uznaje się za uchylone, nawet jeżeli wynikają one z wyroków skazujących wydanych w innych państwach, do celów ich uwzględnienia w Hiszpanii przez sędziów i sądy zgodnie z prawem hiszpańskim, chyba że wcześniej powiadomiono o ich wykreśleniu przez państwo skazania”.

5 Jedyny przepis dodatkowy tej ustawy stanowi:

„Wyroki skazujące wydane przez sąd państwa członkowskiego Unii Europejskiej przed dniem 15 sierpnia 2010 r. nie są w żadnym wypadku uwzględniane przy stosowaniu niniejszej ustawy”.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

6 Po zatrzymaniu w dniu 3 października 2004 r. przez policję francuską MSIG została przekazana organom hiszpańskim w dniu 4 września 2019 r. na podstawie europejskiego nakazu aresztowania wydanego przez Juzgado Central de Instrucción n.° 2 de la Audiencia Nacional (centralny sąd śledczy nr 2 sądu centralnego, Hiszpania).

7 Przed Audiencia Nacional (sądem centralnym), który jest sądem odsyłającym, toczy się postępowanie karne przeciwko MSIG jako sprawczyni zamachu terrorystycznego, który miał miejsce w Oviedo (Hiszpania) w dniu 21 lipca 1997 r. MSIG jest oskarżona o popełnienie przestępstw zniszczenia mienia o charakterze terrorystycznym, usiłowania zabójstwa o charakterze terrorystycznym oraz uszkodzenia ciała.

8 Stan faktyczny leżący u podstaw tego oskarżenia został opisany przez sąd odsyłający w następujący sposób:

„W okresie pobytu we Francji, bez opuszczania tego państwa, od nieustalonej daty do chwili zatrzymania jej w październiku 2004 r. [MSIG], jako przywódczyni organizacji terrorystycznej Euskadi Ta Askatasuna (ETA), była osobą odpowiedzialną za przekazywanie instrukcji wydanych przez kierownictwo organizacji i za określanie, zgodnie z tymi instrukcjami, kierunku działania komand terrorystycznych działających w Hiszpanii, poprzez przesyłanie im z Francji informacji, zazwyczaj w formie notatek umieszczanych w miejscach z góry określonych, a także środków materialnych (broni, granatów i materiałów wybuchowych) w celu przeprowadzenia ich kampanii, zazwyczaj za pośrednictwem osób trzecich, które przechowywały broń. Do członków tych komand należało najczęściej, zgodnie z ogólnymi instrukcjami otrzymanymi od kierownictwa ETA, podjęcie konkretnych decyzji w sprawie akcji terrorystycznej, którą mieli przeprowadzić, szczegółowe zaplanowanie tej akcji z użyciem środków materialnych i broni, która została im przekazana, a po przeprowadzeniu akcji – przedstawienie sprawozdania z jej wyników kierownictwu organizacji terrorystycznej.

W konkretnym przypadku, który doprowadził do wszczęcia postępowania karnego, dwaj członkowie ETA, nieznanych wówczas policji, którzy działali w ramach komanda »osób nienotowanych« (»KATU« lub »KATTU«) […], prawdopodobnie wspieranych przez inne osoby, które nie były znane, i działając zgodnie z otrzymanymi ogólnymi poleceniami przeprowadzenia ataku na cele policyjne i wojskowe, postanowili zaatakować komisariat policji w miejscowości Oviedo, stolicy Comunidad Autónoma de Asturias (wspólnoty autonomicznej Asturii, Hiszpania), i w tym celu skonstruowali samodzielnie z otrzymanej i przechowywanej broni zautomatyzowaną wyrzutnię granatów przeciwpancernych, którą około godziny 8 rano w dniu 21 lipca 1997 r. umieścili w pewnej odległości od posterunku policji, a ponadto pozostawili również w pobliżu domowej roboty ładunek wybuchowy z opóźnionym zapłonem, tak aby eksplodował w momencie przypuszczalnej kontroli konstrukcji wyrzutni przez policję.

Tylko trzy z przewidzianych granatów zostały wystrzelone, żaden z nich nie osiągnął celu, gdyż eksplodowały w kilku pobliskich przypadkowych lokalizacjach, powodując jedynie szkody materialne i, ze względu na hałas eksplozji, uszkodzenie słuchu osoby, która znajdowała się w pobliżu. Pułapka w postaci materiału wybuchowego została zauważona przez policję podczas kontroli miejsca, a materiał wybuchowy został natychmiast rozbrojony”.

9 Z postanowienia odsyłającego wynika, że zdaniem hiszpańskiego prokuratora MSIG należy uznać za rzeczywistego sprawcę rozpatrywanych przestępstw ze względu, po pierwsze, na fakt, że w czasie rozpatrywanych okoliczności faktycznych była odpowiedzialna za „komanda osób nienotowanych” ETA, a po drugie, ze względu na dostarczanie z Francji różnych rodzajów broni dla „komanda osób nienotowanych” „KATU” lub „KATTU” (zwanego dalej „KATTU”) w celu popełniania ataków terrorystycznych. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez ten sąd za rozpatrywane czyny prokurator żądał łącznie 71 lat pozbawienia wolności. Sąd odsyłający wyjaśnia, że zgodnie z przepisami kodeksu karnego wykonanie tej kary powinno ex lege prowadzić do zastosowania ograniczenia do maksymalnie 30 lat pozbawienia wolności.

10 Jednakże MSIG została już skazana zaocznie, we Francji, za czyny polegające na „uczestnictwie w związku przestępczym w celu przygotowania aktu terrorystycznego”. W tym względzie sąd odsyłający wskazuje cztery wydane we Francji wyroki skazujące MSIG (zwane dalej „wyrokami francuskimi”). Trzy pierwsze, z dni 21 lutego 2000 r., 23 lutego 2000 r. i 13 lutego 2003 r., obejmowały różne okresy w latach 1996 i 1997 i każdym z nich wymierzono karę pięciu lat pozbawienia wolności. Czwarty, z dnia 17 grudnia 2010 r., dotyczył okresu kończącego się w dniu 10 marca 2004 r., z wyłączeniem okresu rozpoczynającego się w trakcie roku 1996 i kończącego się w dniu 31 grudnia 1997 r. Tym wyrokiem wymierzono karę 20 lat pozbawienia wolności.

11 Na mocy orzeczenia Cour d’appel de Paris (sądu apelacyjnego w Paryżu, Francja) z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie połączenia kar kary wymierzone wyrokami francuskimi zostały połączone w jedną karę 20 lat pozbawienia wolności, która została odbyta przez MSIG we Francji przed jej przekazaniem organom hiszpańskim.

12 Sąd odsyłający wskazuje ponadto, że MSIG, po przekazaniu jej organom hiszpańskim, była oskarżona i skazana w Hiszpanii w ramach postępowań, z których niektóre dotyczyły czynów popełnionych w charakterze członka ETA w całości w Hiszpanii, przed przeniesieniem się do Francji, a pozostałe, w tym w sprawie w postępowaniu głównym, jej udziału w charakterze przywódczyni ETA, z terytorium francuskiego, w aktach terrorystycznych popełnionych w Hiszpanii.

13 Wspomniany sąd wskazuje, że postanowieniem z dnia 20 lutego 2023 r. połączył kary wymierzone MSIG ośmioma prawomocnymi wyrokami wydanymi w Hiszpanii i ustalił granicę 30 lat pozbawienia wolności dla ogółu prawomocnych wyroków skazujących do celów ich wykonania, zgodnie z art. 76 ust. 1 kodeksu karnego i art. 988 kodeksu postępowania karnego, ponieważ odnośne przestępstwa zostały uznane, zgodnie z tym ostatnim przepisem, za powiązane i nadające się do ścigania w jednym postępowaniu.

14 Sąd odsyłający zauważa jednak, że prawo hiszpańskie nie pozwala na połączenie kar wynikających z wyroków skazujących wydanych przez sądy francuskie i sądy hiszpańskie, pomimo więzi prawnej istniejącej w wielu przypadkach między tymi wyrokami skazującymi. Tak więc po odbyciu kary 20 lat pozbawienia wolności we Francji MSIG powinna odbyć karę 30 lat pozbawienia wolności, czyli łącznie co najmniej 50 lat pozbawienia wolności, bez możliwości określenia granicy kary.

15 Tymczasem sąd odsyłający zauważa, że wyroki francuskie obejmują w aspekcie czasowym całą działalność prowadzoną przez MSIG z Francji w charakterze przywódczyni ETA. Wyrokami tymi orzeczono kary sumujące się do 35 lat pozbawienia wolności, które zostały połączone, na podstawie orzeczenia w sprawie połączenia kar wydanego przez Cour d’appel de Paris (sąd apelacyjny w Paryżu) z dnia 13 lutego 2014 r., w jedną karę 20 lat pozbawienia wolności, ze względu na to, że wyroki te dotyczyły tej samej działalności przestępczej, obejmującej czyny popełnione przez zainteresowaną jako przywódczynię odpowiedzialną za „komanda osób nienotowanych” działające w Hiszpanii, które to czyny dotyczyły zarówno koncepcji operacji ETA, jak i dostarczania środków w celu przeprowadzenia zamachów. MSIG uczestniczyła zatem w różnych okresach w przygotowywaniu zamachów terrorystycznych, które miały miejsce w Hiszpanii.

16 Zarówno czyny MSIG, które zostały osądzone we Francji, jak i czyny rozpatrywane w postępowaniu głównym zostały popełnione w całości z Francji, przy czym MSIG nigdy nie przemieściła się do Hiszpanii. Ponadto czyny ścigane w Hiszpanii dotyczyły organizowania przez MSIG, jako przywódczynię ETA, działalności „komand osób nienotowanych”, w niniejszym

przypadku KATTU, których członkowie samodzielnie decydowali o celach, jakie należy osiągnąć, korzystali z otrzymanego sprzętu i informowali a posteriori przywództwo ETA, w szczególności, o wyniku przeprowadzonych zamachów lub zaistniałych niepowodzeniach. Postępowania wszczęte w Hiszpanii przeciwko MSIG dotyczą zatem tej samej działalności co działalność, o której mowa w wyrokach francuskich.

17 Organy francuskie przeprowadziły dochodzenia i orzekły w sprawie całości działalności przestępczej MSIG jako członka przywództwa ETA i uzyskały dokładną i szczegółową wiedzę na temat działań MSIG związanych z działaniami terrorystycznymi ETA w Hiszpanii i we Francji, co znajduje odzwierciedlenie w wyrokach francuskich.

18 Zdaniem sądu odsyłającego nie ulega wątpliwości, że wszystkie informacje zebrane przez francuskich śledczych zostały wykorzystane w ramach postępowań wszczętych przeciwko MSIG. Sądy francuskie dysponowały zatem obszernymi informacjami na temat działalności MSIG i można uznać, że orzekły one w przedmiocie całości działalności przestępczej MSIG we Francji w związku z terrorystycznymi komandami ETA działającymi w Hiszpanii, w tym z KATTU. Ponadto wszystkie materiały dochodzeniowe dotyczące ETA i umożliwiające ustalenie dokładnej roli MSIG w tej organizacji zostały przekazane hiszpańskiej policji przez organy francuskie w celu uzupełnienia prowadzonych w Hiszpanii czynności dochodzeniowych dotyczących niewyjaśnionych jeszcze zdarzeń.

19 Sąd odsyłający uważa, że wyroki francuskie dotyczą wszystkich czynów popełnionych przez MSIG z Francji jako przywódczynię ETA. I tak wyrok tribunal de grande instance de Paris (sądu wielkiej instancji w Paryżu, Francja) z dnia 13 lutego 2003 r. wskazywał, że „[o]skarżona w trakcie roku 1997 r. […] uczestniczyła w grupie utworzonej lub w porozumieniu zawartym w celu przygotowania aktów terrorystycznych, w tym przypadku ETA-MILITAIRE”, i odnosił się do działań prowadzonych przez nią w okresie, w którym miał miejsce zamach terrorystyczny w Oviedo w dniu 21 lipca 1997 r.

20 Ponadto sąd odsyłający wskazuje, że w wyroku z dnia 21 stycznia 2021 r. uznał, iż ma do czynienia z „przypadkiem bis in idem” z uwagi na różne wyroki skazujące wydane przez sądy francuskie przeciwko MSIG za jej działalność z Francji w charakterze przywódczyni ETA i jej udział w przygotowywaniu zamachów, które obejmowały pod względem czasowym czyny będące przedmiotem toczącego się przed nim postępowania. Jednakże wyrok ten został uchylony wyrokiem Tribunal Supremo (sądu najwyższego, Hiszpania) z dnia 21 marca 2023 r., w którym stwierdzono w istocie, że skazanie MSIG we Francji nie obejmuje, nawet w sposób ogólny lub nieokreślony, udziału w konkretnych działaniach terrorystycznych, i w którym orzeczono, że nie jest to „przypadek bis in idem”, uściślając w tym względzie, że tego, co nie zostało rozpatrzone nie można uznać za osądzone. Tribunal Supremo (sąd najwyższy) uchylił wspomniany wyrok ze względu na brak uzasadnienia i przekazał sprawę sądowi odsyłającemu do ponownego rozpoznania. Chociaż większość członków sądu odsyłającego jest przekonana o istnieniu „przypadku bis in idem”, sąd ten wskazuje, że Tribunal Supremo (sąd najwyższy) nie podziela tej oceny, co z uwagi na autonomiczny charakter pojęcia „ne bis in idem” skłoniło sąd odsyłający do zwrócenia się do Trybunału.

21 W tym względzie sąd odsyłający przypomina, że zasada ne bis in idem, zgodnie z jej wykładnią dokonaną przez Trybunał, wymaga tożsamości zdarzenia, rozumianej jako istnienie całości, na którą składają się nierozdzielnie ze sobą związane fakty lub okoliczności faktyczne, niezależnie od ich kwalifikacji prawnej lub chronionego interesu prawnego. Sąd odsyłający zastanawia się jednak, jak należy rozumieć pojęcie „czynu” do celów oceny zasady ne bis in idem, w szczególności

w świetle różnych sposobów przedstawiania „czynów” w wyrokach wydanych w państwach członkowskich. Pojęcie to może odnosić się jedynie do wystąpienia wydarzenia, w oderwaniu od jego kwalifikacji prawnej, lub mogłoby zostać uznane za mające treść prawną i za odnoszące się nie do faktu obiektywnego, lecz do jego powiązania z jedną z istniejących kwalifikacji karnych lub do kwalifikowanego faktu prawnego.

22 Sąd odsyłający zauważa, że w niniejszej sprawie te same czyny były przedmiotem odrębnych kwalifikacji prawnych dokonanych przez sądy francuskie i hiszpańskie. Sądy francuskie odniosły się do działalności MSIG jako przywódczyni organizacji terrorystycznej mającej na celu przygotowanie aktów terrorystycznych w drodze jednego lub większej liczby aktów, nawet jeśli same akty terrorystyczne zostały faktycznie wykonane przez inne osoby. Natomiast w Hiszpanii MSIG jest raczej uważana za bezpośrednią sprawczynię danego przestępstwa, mimo że bierze się pod uwagę fakt, że sam akt terrorystyczny został faktycznie wykonany przez osoby trzecie. Tymczasem zdaniem sądu odsyłającego przedmiotem postępowań przed sądami francuskimi i hiszpańskimi były te same akty MSIG.

23 Sąd odsyłający podkreśla, że w przypadku gdyby nie istniała tożsamość czynów, lecz zwykła równoczesność czynów, MSIG musiałaby z dużym prawdopodobieństwem odbyć karę 30 lat pozbawienia wolności w Hiszpanii po odbyciu kary 20 lat pozbawienia wolności we Francji, co stanowiłoby karę o poważnej nieproporcjonalności, skutkującą w szczególności dyskryminującym traktowaniem MSIG w porównaniu z osobami skazanymi w jednym państwie członkowskim.

24 W tych okolicznościach Audiencia Nacional (sąd centralny) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy w niniejszej sprawie zgodnie z opisanymi okolicznościami faktycznymi i przepisami prawa uwzględnionymi w postępowaniu karnym prowadzonym przeciwko MSIG w Hiszpanii oraz w świetle różnych wyroków skazujących wydanych wobec niej uprzednio we Francji ma miejsce sytuacja »bis in idem«, o której mowa w art. 50 Karty i art. 54 [KWUS], wobec uznania związku z oskarżeniem przedstawionym jej w Hiszpanii, ponieważ dotyczy ono »tych samych czynów« zgodnie z zakresem, jaki orzecznictwo europejskie nadaje temu pojęciu?

2) Czy w każdym przypadku brak w prawie hiszpańskim uregulowania pozwalającego na uznanie skutków prawomocnych wyroków skazujących wydanych uprzednio przez sądy innych państw członkowskich w celu ewentualnego dokonania w danej sprawie oceny istnienia sytuacji bis in idem ze względu na tożsamość czynów, jest zgodny z art. 50 Karty i art. 54 [KWUS], a także z art. 1 ust. 3, art. 3 ust. 2, art. 4 pkt 3 i 5 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi [Dz.U. 2002, L 190, s. 1]?

3) Czy w niniejszej sprawie, bądź co do zasady, brak w prawie hiszpańskim uregulowania, praktyki, czy wreszcie mechanizmu lub postępowania pozwalających na uznanie skutków prawomocnych wyroków skazujących wydanych uprzednio przez sądy państw członkowskich w celu określenia wymiaru kary, połączenia kar, dostosowania lub ograniczenia maksymalnego wymiaru kary, czy to na etapie postępowania sądowego i orzekania, czy też na etapie późniejszego wykonywania kary w tym celu, aby ewentualnie, w przypadku gdy nie dokonuje się oceny sytuacji bis in idem ze względu na tożsamość czynów, zapewnić proporcjonalność kary, na przykład jak ma to miejsce w postępowaniu głównym, ponieważ istnieje wcześniejszy wyrok, wydany przez sądy innego państwa członkowskiego, skazujący

na surowe kary, już odbyte, za czyny powiązane (zbieżne czasowo, ściśle związane lub towarzyszące, bądź pozostające w związku przestępczym lub podobnym) z czynami podlegającymi osądzeniu w Hiszpanii, jest sprzeczny z art. 45 i art. 49 ust. 3 Karty lub motywami 7, 8, 9, 13 i 14 oraz art. 3 ust. 1, 2, 4 i 5 decyzji ramowej [Rady 2008/675/WSiSW z dnia 24 lipca 2008 r. w sprawie uwzględniania w nowym postępowaniu karnym wyroków skazujących zapadłych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. 2008, L 220, s. 32)] oraz motywem 12 i art. 1 ust. 3 decyzji ramowej [2002/584]?

4) Czy w świetle okoliczności faktycznych mających miejsce w niniejszej sprawie, oraz co do zasady, bezwzględne wyłączenie skutków wcześniejszych prawomocnych wyroków wydanych w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej, wyraźnie przewidziane w art. 14 ust. 2 lit. b) [ustawy organicznej 7/2014] dotyczącym wyroków skazujących wydanych w Hiszpanii, w art. 14 ust. 2 lit. c) [ustawy organicznej 7/2014] dotyczącym nakazów wykonania kary oraz w jedynym przepisie dodatkowym [ustawy organicznej 7/2014] (wydanych przed dniem 15 sierpnia 2010 r.)[…], transponującej uregulowanie europejskie, jest zgodne z:
   a) art. 50 Karty i art. 54 [KWUS], które dotyczą zasady bis in idem w obrocie międzynarodowym; oraz
   b) motywami 7, 8, 9, 13 i 14 oraz art. 3 ust. 1, 2, 4 i 5 decyzji ramowej [2008/675], jak również z art. 45 i art. 49 ust. 3 Karty oraz z zasadą wzajemnego uznawania orzeczeń sądowych w ramach Unii Europejskiej?”.

Postępowanie przed Trybunałem

25 Pismem z dnia 4 grudnia 2024 r., które wpłynęło do sekretariatu Trybunału w dniu 19 grudnia 2024 r., sąd odsyłający poinformował Trybunał o wejściu w życie w dniu 8 listopada 2024 r. nowej ustawy organicznej, która zmieniła istotne aspekty ustawy organicznej 7/2014, oraz o rozwianiu wątpliwości co do zgodności tej ostatniej ustawy z przepisami prawa Unii, o których mowa w pytaniach prejudycjalnych od drugiego do czwartego. Ponieważ sąd odsyłający uważa, że pytania te stały się bezprzedmiotowe, należy zatem wypowiedzieć się wyłącznie w przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego.

W przedmiocie pytania pierwszego

W przedmiocie dopuszczalności

26 Rząd hiszpański wyraża wątpliwości co do dopuszczalności pytania pierwszego ze względu na to, że sąd odsyłający nie przedstawił okoliczności faktycznych i powodów, które skłoniły go do powzięcia wątpliwości co do wykładni prawa Unii, w związku z czym nie jest możliwe udzielenie na nie odpowiedzi. Subsydiarnie rząd ten uważa, że okoliczności faktyczne i prawne przedstawione przez sąd odsyłający nie pozwalają na dokonanie oceny tożsamości rozpatrywanych czynów. I tak postanowienie odsyłające nie odnotowuje czynów uwzględnionych w kontekście zamachu popełnionego w Oviedo w dniu 21 lipca 1997 r. w odniesieniu do MSIG, w związku z czym trudno jest stwierdzić tożsamość tych czynów z czynami wskazanymi w wyrokach skazujących wydanych wobec MSIG przez sądy francuskie.

27 Zgodnie z art. 94 lit. a) i b) regulaminu postępowania przed Trybunałem wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać „zwięzłe omówienie przedmiotu sporu oraz istotnych okoliczności faktycznych sprawy, jakie ustalił sąd odsyłający, lub co najmniej

wskazanie okoliczności faktycznych, na jakich oparte są pytania", a także „treść przepisów krajowych mogących mieć zastosowanie w sprawie oraz, w stosownym przypadku, wskazanie istotnego dla sprawy orzecznictwa sądów krajowych". Ponadto, jak stanowi art. 94 lit. c) regulaminu postępowania, wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym powinien zawierać „omówienie powodów, dla których sąd odsyłający rozpatruje kwestię wykładni […] określonych przepisów prawa Unii Europejskiej, jak również związku, jaki dostrzega on między tymi przepisami a uregulowaniami krajowymi, które znajdują zastosowanie w postępowaniu głównym".

28 Zgodnie z orzecznictwem Trybunału informacje przedstawione w postanowieniach odsyłających nie tylko pozwalają mu na udzielenie użytecznych odpowiedzi, lecz umożliwiają również rządom państw członkowskich oraz innym zainteresowanym podmiotom przedstawienie uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Do Trybunału należy czuwanie, aby możliwość ta była zapewniona, przy uwzględnieniu faktu, że na mocy wymienionego artykułu zainteresowani są powiadamiani jedynie o postanowieniach odsyłających (wyrok z dnia 28 listopada 2023 r., Commune d'Ans, C-148/22, EU:C:2023:924, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo).

29 W niniejszej sprawie we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym przedstawiono zarówno czyny zarzucane MSIG, które miały miejsce w Hiszpanii, jak i czyny, które zostały osądzone we Francji, tak jak wynikają one z wyroków francuskich, a jednocześnie przedstawiono informacje, którymi dysponowały organy francuskie. Ponadto sąd odsyłający wyjaśnia powody, które skłoniły go do przedstawienia pytania pierwszego, i przedstawia treść przepisów krajowych, które mogą mieć zastosowanie w niniejszej sprawie.

30 W tych okolicznościach pytanie pierwsze jest dopuszczalne.

Co do istoty

31 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy pojęcie „tego samego czynu" w rozumieniu art. 54 KWUS w świetle art. 50 Karty należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono czyny zarzucane danej osobie w ramach postępowania karnego wszczętego w jednym z państw członkowskich z powodu aktów terrorystycznych, jeżeli osoba ta została już skazana w innym państwie członkowskim z powodu tych samych aktów, ze względu na akty polegające na uczestnictwie w związku terrorystycznym w celu przygotowania aktu terrorystycznego.

32 Artykuł 54 KWUS, która to konwencja została włączona do prawa Unii przez Protokół włączający dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej, załączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską na mocy traktatu z Amsterdamu (Dz.U. 1997, C 340, s. 93), potwierdza zasadę ne bis in idem [wyrok z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 46].

33 Ponieważ zasada ta wynika z tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskim, art. 54 KWUS należy interpretować w świetle art. 50 Karty, którego istoty zapewnia on poszanowanie [wyroki: z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 65; a także z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 32].

34 Z brzmienia art. 54 KWUS wynika, że osoba, której proces zakończył się wydaniem prawomocnego wyroku na obszarze jednego państwa członkowskiego, nie może być ścigana w innym państwie członkowskim za ten sam czyn, pod warunkiem że, w przypadku skazania, kara została wykonana lub jest ona w trakcie wykonywania, lub nie może być już wykonana na mocy przepisów prawnych tego ostatniego państwa.

35 Tym samym stosowanie zasady ne bis in idem zależy od spełnienia podwójnej przesłanki, a mianowicie, po pierwsze, od istnienia wcześniejszego, prawomocnego orzeczenia (przesłanka „bis"), a po drugie, od tożsamości czynów będących przedmiotem wcześniejszego orzeczenia oraz późniejszych postępowań lub późniejszych orzeczeń (przesłanka „idem") (wyroki: z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 45; z dnia 19 października 2023 r., Központi Nyomozó Főügyészség, C-147/22, EU:C:2023:790, pkt 26).

36 Jeśli chodzi o przesłankę „idem", którą należy badać w świetle orzecznictwa przytoczonego w pkt 33 niniejszego wyroku, z samego brzmienia art. 50 Karty wynika, że zabrania on ścigania lub karania w postępowaniu karnym tej samej osoby więcej niż jeden raz za to samo naruszenie [zob. podobnie wyroki: z dnia 12 maja 2021 r., Bundesrepublik Deutschland (Czerwona nota Interpolu), C-505/19, EU:C:2021:376, pkt 78; a także z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 71].

37 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przesłanka „idem" wymaga tożsamości zdarzenia. W konsekwencji zasada ne bis in idem nie znajduje zastosowania, w przypadku gdy rozpatrywane czyny są nie tożsame, lecz jedynie podobne [wyroki: z dnia 18 lipca 2007 r., Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, pkt 27; z dnia 23 marca 2023 r., Generalstaatsanwaltschaft Bamberg (Wyjątek od zasady ne bis in idem), C-365/21, EU:C:2023:236, pkt 37; a także z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 74].

38 Pojęcie tożsamości zdarzenia rozumie się jako całość, na którą składają się konkretne okoliczności wynikające z wydarzeń, które są co do istoty te same, ponieważ odnoszą się do tego samego sprawcy i są ze sobą nierozdzielnie związane w czasie i przestrzeni [zob. podobnie wyroki: z dnia 18 lipca 2007 r., Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, pkt 26, 27; z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 128; a także z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 75].

39 Jeżeli natomiast zdarzenie nie stanowi takiej całości, samo ustalenie przez sąd, przed którym toczy się drugie postępowanie, że domniemany sprawca tego zdarzenia działał z tym samym przestępnym zamiarem, nie jest wystarczające do stwierdzenia, że istnieje zespół konkretnych okoliczności nierozerwalnie ze sobą związanych, wchodzący w zakres pojęcia „ten sam czyn" w rozumieniu art. 54 KWUS (wyroki: z dnia 18 lipca 2007 r., Kraaijenbrink, C-367/05, EU:C:2007:444, pkt 29, 30; z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 76).

40 Ponadto z utrwalonego orzecznictwa wynika, że zarówno art. 54 KWUS, jak i art. 50 Karty dotyczą jedynie czynów rozumianych jako zdarzenia, niezależnie od ich kwalifikacji prawnej lub chronionego interesu prawnego, ponieważ zakres ochrony przyznany w tych postanowieniach nie może być różny w zależności od państwa członkowskiego (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 listopada 2010 r., Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, pkt 39; z dnia 22 marca 2022 r., Nordzucker i in., C-151/20, EU:C:2022:203, pkt 39; a także z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 73 i przytoczone tam orzecznictwo).

41 Wynika z tego, że możliwość rozbieżnych kwalifikacji prawnych tego samego czynu w rozumieniu art. 54 KWUS w świetle art. 50 Karty w dwóch różnych państwach członkowskich ani też realizacja różnych interesów prawnych w tych państwach nie może stanowić przeszkody dla stosowania zasady ne bis in idem.

42 W tym przypadku to do sądu odsyłającego, który jako jedyny jest właściwy do orzekania w przedmiocie okoliczności faktycznych, a nie do Trybunału należy ustalenie, czy czyny będące przedmiotem postępowania karnego w postępowaniu głównym to te same czyny, które zostały prawomocnie osądzone przez sądy francuskie. Niemniej jednak Trybunał może dostarczyć temu sądowi wskazówek w zakresie wykładni prawa Unii w ramach oceny tożsamości rozpatrywanych czynów [zob. podobnie wyroki: z dnia 28 października 2022 r., Generalstaatsanwaltschaft München (Ekstradycja i ne bis in idem), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, pkt 133; z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 79 i przytoczone tam orzecznictwo].

43 W tym kontekście należy na wstępie wyjaśnić, że w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 40 niniejszego wyroku i w zakresie, w jakim ustalono, że postępowanie karne w postępowaniu głównym i wyroki francuskie, do których odnosi się sąd odsyłający, dotyczyły tożsamych zdarzeń, okoliczność, że wyroki te dotyczyły przestępstw innych niż rozpatrywane w postępowaniu głównym, jest pozbawiona znaczenia dla oceny przesłanki „idem” (zob. podobnie wyrok z dnia 25 stycznia 2024 r., Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova, C-58/22, EU:C:2024:70, pkt 70).

44 W tym względzie istotne jest bowiem nie to, czy znamiona przestępstw, będących przedmiotem wyroków francuskich, były identyczne, lecz to, czy czyny zarzucane danej osobie w ramach tych wyroków i w ramach postępowania karnego w postępowaniu głównym odnoszą się do tego samego zachowania. W przypadku gdy chodzi o to samo zachowanie tej samej osoby, które miało miejsce w tych samych ramach czasowych, należy zbadać, czy czyny, za które osoba ta została najpierw skazana, i czyny, których dotyczy późniejsze postępowanie karne, są tożsame lub są zasadniczo te same (wyrok ETPC z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie Ramda przeciwko Francji, CE:ECHR:2017:1219JUD007847711, § 87 i przytoczone tam orzecznictwo).

45 Do sądu odsyłającego należy zatem dokonanie oceny, czy w niniejszej sprawie konkretne czyny zarzucane MSIG pozwalające na ustalenie jej odpowiedzialności karnej w Hiszpanii są tożsame z czynami, które doprowadziły do jej skazania przez francuskie sądy karne.

46 W tym względzie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że MSIG jest oskarżona w Hiszpanii o jedno przestępstwo zniszczenia o charakterze terrorystycznym, trzy przestępstwa usiłowania zabójstwa o charakterze terrorystycznym i jedno przestępstwo uszkodzenia ciała, popełnione w dniu 21 lipca 1997 r. w Oviedo przez dwóch członków KATTU. Zdaniem sądu odsyłającego jest ona ścigana jako rzeczywisty sprawca tych przestępstw z uwagi na jej status osoby odpowiedzialnej, w czasie zaistnienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, za „komanda osób nienotowanych” ETA, a także za dostarczanie różnego rodzaju broni KATTU w celu dokonania zamachów terrorystycznych.

47 W czasie zaistnienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, zgodnie z informacjami sądu odsyłającego, MSIG była osobą odpowiedzialną za przekazywanie instrukcji wydanych przez kierownictwo ETA i za określanie, zgodnie z tymi instrukcjami, kierunku działania komand terrorystycznych działających w Hiszpanii. MSIG działała wyłącznie z terytorium francuskiego.

48 Zgodnie z tymi samymi informacjami dwaj członkowie KATTU, którzy w dniu 21 lipca 1997 r. dokonali zamachu w Oviedo, działali zgodnie z otrzymanymi przez nich ogólnymi instrukcjami i samodzielnie zdecydowali o zaatakowaniu komisariatu policji miejscowości Oviedo.

49 Tymczasem, wciąż według sądu odsyłającego, wyroki francuskie nie zawierają żadnej wzmianki o zamachu będącym przedmiotem postępowania głównego i ograniczają się do wskazania czynów popełnionych przez MSIG na terytorium francuskim. W związku z tym czyny zarzucane MSIG w ramach postępowania głównego na pierwszy rzut oka nie wydają się być tymi samymi czynami, które były przedmiotem wyroków francuskich.

50 Sąd odsyłający wyjaśnia jednak, że wyroki te obejmują, pod względem czasowym i materialnym, wszystkie czynności dokonane przez MSIG we Francji jako przywódczynię odpowiedzialną za „komanda osób nienotowanych" działające w Hiszpanii, obejmujące zarówno koncepcję operacji ETA, jak i zapewnienie środków do przeprowadzania zamachów.

51 Zgodnie z wyjaśnieniami sądu odsyłającego wydaje się, że czynami, które są konkretnie zarzucane MSIG w ramach postępowania głównego, pozwalającymi na ustalenie jej odpowiedzialności karnej za przedmiotowy zamach, są w istocie czyny polegające na przekazywaniu z terytorium francuskiego ogólnych kierunków działania komandom terrorystycznym działającym w Hiszpanii i na zaopatrywaniu tych komand w środki materialne do prowadzenia działań, o których dokonaniu i ich szczegółowych planach owe komanda decydowały z kolei samodzielnie W tym względzie wydaje się, że – zgodnie z wyjaśnieniami sądu odsyłającego – MSIG nie zarzucono żadnego innego szczególnego elementu faktycznego w związku z zamachem w Oviedo i że są to te same czyny, które skłoniły sądy francuskie do ustalenia odpowiedzialności karnej MSIG za jej działania we Francji.

52 Należy dodać, że w celu dokonania oceny tożsamości rozpatrywanych czynów sąd odsyłający będzie musiał wziąć pod uwagę nie tylko czyny wymienione w sentencji prawomocnych wyroków wydanych we Francji i w sentencji aktów oskarżenia sporządzonych przez właściwe organy francuskie, lecz również czyny wymienione w uzasadnieniu tych wyroków oraz te, których dotyczyło postępowanie przygotowawcze, ale które nie zostały ujęte w aktach oskarżenia, a także wszelkie istotne informacje dotyczące zdarzeń, których dotyczyły wcześniejsze postępowanie lub postępowania karne wszczęte we Francji i zakończone prawomocnym orzeczeniem (zob. podobnie wyrok z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 85).

53 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 57 ust. 1 KWUS, w przypadku gdy państwo członkowskie oskarży daną osobę o popełnienie przestępstwa, a właściwe organy tego państwa mają powody, aby przypuszczać, że oskarżenie dotyczy tych samych czynów, w odniesieniu do których proces danej osoby został ostatecznie zakończony prawomocnym wyrokiem w innym państwie członkowskim, owe organy, jeśli uznają to za stosowne, żądają istotnych informacji od właściwych organów państwa członkowskiego, na którego terytorium wyrok został wydany. Ustanowiony w tym postanowieniu mechanizm współpracy pozwala właściwym organom drugiego państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie karne przeciwko tej samej osobie, na zwrócenie się do organów pierwszego państwa członkowskiego o mające znaczenie informacje prawne w celu ustalenia na przykład rzeczywistego charakteru orzeczenia wydanego na terytorium tego pierwszego państwa (wyrok z dnia 12 października 2023 r., INTER CONSULTING, C-726/21, EU:C:2023:764, pkt 50, 51).

54 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: art. 54 KWUS w świetle art. 50 Karty należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „tego samego czynu” obejmuje czyny zarzucane danej osobie w ramach postępowania karnego wszczętego w jednym z państw członkowskich z powodu aktów terrorystycznych, jeżeli osoba ta została już skazana w innym państwie członkowskim z powodu tych samych aktów, ze względu na akty polegające na uczestnictwie w związku terrorystycznym w celu przygotowania aktu terrorystycznego.

W przedmiocie kosztów

55 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 54 Konwencji wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r., która weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r., w świetle art. 50 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej

należy interpretować w ten sposób, że:

pojęcie „tego samego czynu” obejmuje czyny zarzucane danej osobie w ramach postępowania karnego wszczętego w jednym z państw członkowskich z powodu aktów terrorystycznych, jeżeli osoba ta została już skazana w innym państwie członkowskim z powodu tych samych aktów, ze względu na akty polegające na uczestnictwie w związku terrorystycznym w celu przygotowania aktu terrorystycznego.

Podpisy